

LEGAL ALERT

09.12.2018

Kiedy umowa zawarta przez członka zarządu działającego bez umocowania lub z przekroczeniem zakresu umocowania będzie ważna? Skutki nowelizacji art. 39 Kodeksu cywilnego dla spółek kapitałowych

Jak pokazuje praktyka, częste są przypadki zawierania umów przez spółki kapitałowe (przede wszystkim przez spółki z ograniczoną odpowiedzialnością), które są niewłaściwie reprezentowane. Nierzadko zdarza się, że umowę zawiera członek zarządu, któremu wygaśł mandat, albo w umowie zawieranej między członkiem zarządu a spółką, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest reprezentowana przez drugiego członka zarządu, podczas gdy umowę tę w imieniu spółki powinien zawrzeć pełnomocnik powołany uchwałą wspólników, zgodnie z art. 210 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 roku Kodeks spółek handlowych (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 1577 ze zm.) [„**k.s.h.**”].

Kwestia sankcji wadliwie zawartej umowy była przedmiotem sporu w orzecznictwie, jak i w literaturze. W pewnym uproszczeniu można powiedzieć, że był to spór legalizmu i potrzeb obrotu gospodarczego. Zastosowanie przepisu art. 39 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 1025 ze zm.) [„**k.c.**”] w dotychczasowym brzmieniu prowadziło do wniosku, że czynność prawna dokonana przez tzw. fałszywego piastuna organu osoby prawnej jest bezwzględnie nieważna od początku. Z kolei odwołanie się do wybranych orzeczeń Sądu Najwyższego oraz Sądów Apelacyjnych dawało szansę na „uratowanie” umowy, poprzez zastosowanie per analogiam art. 103 k.c. i potwierdzenie umowy przez należycie już reprezentowaną spółkę. Orzecznictwo w zakresie dopuszczalności stosowania do członków organu spółki kapitałowej przepisów o rzekomym pełnomocniku nie było jednak jednolite. Taka sytuacja z pewnością nie służyła pewności obrotu gospodarczego.

Ustawodawca postanowił więc jednoznacznie przesądzić stosowanie do członków zarządu spółki kapitałowej działających bez umocowania lub z przekroczeniem zakresu umocowania konstrukcji właściwej dla rzekomego pełnomocnika. W dniu 29 listopada 2018 roku Prezydent podpisał ustawę z dnia 9 listopada 2018 roku o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym („**Ustawa**”). Ustawa została opublikowana w Dzienniku Ustaw pod pozycją 2244. Ustawą zostanie zmieniony m.in. art. 39 k.c., który otrzyma brzmienie analogiczne do przepisu art. 103 k.c.

Co ważne, sanować (potwierdzić) będzie można umowę. Przepis art. 39 k.c. w brzmieniu nadanym Ustawą nie będzie miał – co do zasady – zastosowania do jednostronnych czynności prawnych (np. do wypowiedzenia umowy). Te będą bezwzględnie nieważne (art. 39 § 4 k.c. w brzmieniu nadanym Ustawą), chyba że kontrahent zgodził się na działanie bez umocowania. W tym ostatnim przypadku, będzie możliwość potwierdzenia jednostronnej czynności prawnej przez należycie już umocowanych członków zarządu.

W odniesieniu do umów zawartych przez błędnie reprezentowaną spółkę kapitałową wprowadzona zostanie zasada, że **ważność tych umów będzie zależała od ich potwierdzenia przez spółkę** (art. 39 § 1 k.c. w brzmieniu nadanym Ustawą). Rzecz jasna, **spółka potwierdzająca umowę powinna być należycie (w sposób ważny) reprezentowana**.

Również **kontrahent będzie mógł wyznaczyć spółce kapitałowej termin na potwierdzenie umowy**. W razie bezskutecznego upływu terminu na potwierdzenie, zawarta umowa nie będzie wiązała stron, a kontrahentowi będą przysługiwały roszczenia wobec osób, które zawierały umowę nie będąc członkami zarządu, albo działając z przekroczeniem zakresu umocowania. Kontrahent będzie mógł domagać się zwrotu świadczenia uzyskanego w wykonaniu umowy oraz odszkodowania z tytułu tzw. culpa in contrahendo, a więc ograniczonego do korzyści, jakie mógł kontrahent osiągnąć, gdyby zamiast zawierać umowę z fałszywym organem, zawarł umowę z innym podmiotem (art. 39 § 3 k.c. w brzmieniu nadanym Ustawą). Roszczenia te będą mogły zostać skierowane przeciwko

tzw. fałszywemu piastunowi osoby prawnej lub członkowi zarządu działającemu z przekroczeniem kompetencji, a nie przeciwko spółce kapitałowej.

W razie ujawnienia się błędnej reprezentacji przy zawarciu lub zmianie umowy, **potwierdzenie umowy będzie mogła zainicjować więc sama spółka, albo kontrahent**, w zależności od tego, kto wykryje niewłaściwą reprezentację.

Warto zwrócić uwagę, że przepis art. 39 k.c. w brzmieniu nadanym Ustawą będzie miał zastosowanie również **do czynności prawnych dokonanych w imieniu osoby prawnej bez umocowania albo z przekroczeniem jego zakresu przed dniem wejścia w życie Ustawy** (art. 35 Ustawy). Słusznie doprecyzowano, że powyższe nie dotyczy prawomocnie zakończonych przed dniem wejścia w życie Ustawy postępowań cywilnych.

Znowelizowany przepis art. 39 k.c. wejdzie w życie 1 marca 2019 roku.

Niniejszy Legal Alert nie stanowi porady prawnej, a jedynie wskazanie informacji na temat zmian art. 39 k.c.

Zapraszamy do kontaktu. Nasze usługi obejmują doradztwo prawne i podatkowe ukierunkowane na wsparcie przedsiębiorców w toku normalnej działalności gospodarczej, jak również w sytuacjach nadzwyczajnych. W szczególności zajmujemy się obsługą transakcji restrukturyzacyjnych (zmiana form prawnych, połączenia i przekształcenia spółek, transakcje zbycia przedsiębiorstw/ZCP, zgodność korporacyjna).

KONTAKT

Z poważaniem,

Adam Trawiński

Doradca podatkowy (nr wpisu 11860)

Associate Partner

Tel. kom.: + 48 602 580 553

Tel.: + 48 22 633 03 00

E-mail: adam.trawinski@uhy-pl.com

dr Karolina Tobolska-Grela

radca prawny

Senior Associate

Tel. kom.: + 48 506 200 896

Tel.: + 48 22 633 03 00

E-mail: karolina.tobolska@uhy-pl.com

Łukasz Kozinski

radca prawny

Senior Associate

Tel. kom.: +48 602 772 976

Tel.: +48 22 633 03 00

E-mail: lukasz.kozinski@uhy-pl.com

LET US HELP YOU ACHIEVE FURTHER
BUSINESS SUCCESS

UHY ECA TAX & LAW TRAWIŃSKI SP.K.
UL. MONIUSZKI 50
31-523 KRAKÓW
TEL. +48 12 417 78 00
EMAIL BIURO@UHY-PL.COM
WEB WWW.UHY-PL.COM

UHY ECA S.A. (the “Firm”) is a member of Urbach Hacker Young International Limited, a UK company, and forms part of the international UHY network of legally independent accounting and consulting firms. UHY is the brand name for the UHY international network. The services described herein are provided by the Firm and not by UHY or any other member firm of UHY. Neither UHY nor any member of UHY has any liability for services provided by other members.”

© 2018 UHY ECA S.A.